

N:o 20.

Ak. till Riksd. Kansli den 28 April 1874, kl. 10 f. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, i anledning af Herr J. Rutbergs motion om förtydligande af stadgandet i 2 Kap. 11 § af Kongl. Fiskeristadgan den 29 Juni 1852 angående kungsådra.

I nämnda inom Kammarerna väckta och till Utskottets handläggning öfverlemnade motion (N:o 54) är vordet anfördt, att stadgandet i 20 Kap. 3 § Byggningsbalken, — att, der kungsådra af ålder varit, tredjedelen af djupaste vattnet skulle lemnas öppet, — hvilket icke stode i strid med föreskriften i 11 § af Fiskeristadgan den 29 Juni 1852, — att i hvarje elf, ström, å eller sund kungsådra skulle alla tider på året i det djup, att all fisk kunde framkomma, hållas öppen till en tredjedel af vattnet, der sådan ådra af ålder varit, — tillföre, så vidt motionären hade sig bekant, blifvit å de flesta orter så tillämpadt, att vattnet emellan sex fots djup från hvardera stranden af ett vattendrag ansetts så djupt, att all fisk kunde der uppstiga, och att der vore kungsådra om sådan af ålder derstädes funnits; att strandegarne, för så vidt de innehaft stränderna å ömse sidor, ansetts skyldige att af denna kungsådra, som således betraktats såsom djupaste vattnet, hålla en tredjedel öppen, men berättigade att med fiskebyggnader öfverstänga två tredjedelar, räknadt från hvilkendera strand vederbörande jordegare funnit för sig förmånligast, genom hvilket för-

farande det åberopade lagstadgandet äfven i de flesta fall vunnit ordagrann tillämpning, enär sällan vid fiskeställen största djupet förekomme midt i vattendragen utan oftare vid utskjutande uddar eller vid holmar, hvilka genom det hinder, som af dem orsakats mot strömmen, naturligen åstadkommit densammans fördjupning i närheten af stränderna och att således grundare vatten förekomme i midten af vattendragen; att en senare tids erfarenhet ådagalagt, att myndigheter och tjenstemän åt berörda lagrum och fiskeristadgans föreskrift gifvit en tolkning, som ej vore grundad på dessas ordalydelse och ej heller förenlig med fiskerigarne förut medgifven stängselrättighet, — en rättighet, som dock vid köp om jord föranledt högre värden, hvilka utan egarnes vållande skulle på ett för dem förlustbringande sätt nedgå, om den nya tolkningen af nämnda stadganden äfven framdeles gjordes gällande; att denna, efter motionärens uppfattning, ej riktiga tolkning bestode deruti, att stadgandena ansetts innebära, att, utan afseende å största djupet, mellersta tredjedelen af vattnet på sådant djup att all fisk kunde framkomma, borde hållas öppen, för hvilken tolkning stöd icke torde kunna hemtas vare sig i stadgandenas ordställning eller i tillbörligt afseende på förhållanden, som egde stor och ingripande verkan på hvad som ansetts röra enskild eganderätt; samt att omförmälda tolkning syntes motionären i verkligheten innefatta ej allenast tillämpning utan äfven en vigtig förklaring af lag; i anledning hvaraf och till förekommande af den osäkerhet i afseende å fiskerätt, som för närvarande vore rådande, motionären föreslagit: "att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om förtydligande i ofvan antydd riktning af 2 Kap. 11 § i Kongl. Maj:ts nådiga Fiskeristadga af den 29 Juni 1852". Och har i påskrift å motionen, uti hvilken Herr A. J. Lyth instämt, Fiskeri-intendenten H. Widegren yttrat, att, enligt hans förmenande, nu gällande bestämmelser rörande kungsådra behöfde i flera afseenden förtydligas samt att en lagförklaring i den riktning motionären uppgifvit äfven syntes af behöfvet påkallad.

Hos Utskottet har motionären till stöd för sin motion företett *dels* Kongl. Maj:ts den 13 Juni 1866 gifna dom i tvist angående rätta läget af kungsådran i Kalix elf vid tvänne holmar, Åkerholmen och Stora Fisket, genom hvilken dom blifvit fastställd Kongl. Svea Hofrätts den 23 Juni 1864 i tvisten meddelade dom, hvarigenom af anförda skäl förklarats, att kungsådra vid berörda ställen i Kalix elf, kallade Holmforsen och Stråkan, borde framgå å ömse sidor om nämnda holmar, så att af elfvens der framflytande särskilda delar en tredjedel midt i vattnet, räknadt från strand der stadigt djup af en famn vidtoge, borde till kungsådra lemnas öppen och endast återstoden finge med fiskebyggnader stängas; *dels* ett af Fiskeri-intendenten på motionärens begäran afgifvet yttrande "i hvilka afseenden

nu gällande lagstadganden i fråga om kungsådra möjligen behöfde förtydligas och fullständigas", uti hvilket yttrande intendenten uttalat, bland annat, att den motsägelse, som i icke obetydlig mån egde rum emellan bestämmelsen i 11 § fiskeristadgan, att kungsådra skall hållas öppen endast i sådant djup att all fisk framkomma kan, och föreskriften i 3 § 20 Kap. Byggningsbalken, att kungsådra skall lemnas öppen i djupaste vattnet, haft till följd att på vissa ställen inom landet kungsådra blifvit, jemlikt fastställda resolutioner eller domar, uttagen och förlagd endast å sådant djup, som domare och nämnd pröfvat erforderligt för fiskens framkomst, hvaremot i andra fall den dömande myndigheten ansett sig mera böra fästa afseende å ordalydelsen i 3 § 20 Kap. Byggningsbalken och föreskrifvit, att kungsådra skulle uttagas i djupaste vattnet eller i midten af vattendraget; — att då vid våra större norrländska elfvar det icke lönade sig att å sådana platser, der spakvatten vore för handen, utsätta de dyrbara fiskeverk, som å vissa lokaler endast med fördel kunde begagnas, såvidt en tredjedel af vattendraget, förlagd i midten af detsamma, skulle lemnas öppen, hade den stränga tillämpningen af sistnämnda lagrum haft till följd, att fiskevattensägare måst nära nog afstå från begagnandet af sin fiskerätt under det andra delegare vid samma vattendrag, som på grund af äldre, efter annan uppfattning afsagde resolutioner kunnat uppföra sina fiskebyggnader äfven utöfver vattendragets midt eller djupaste vattnet, fortfarande kunnat med stor fördel göra sig fisket i vattendraget till godo, och detta oaktadt det allmännas intresse eller omsorgen för fiskets bestånd icke egentligen fordrat i detta afseende mera uppoffring af den ene än af den andra; — att en annan bristfällighet i lagstiftningen rörande kungsådra låge deruti, att 13 § af fiskeristadgan under vissa vilkor tilläte, att ena hälften af vattendraget finge intagas af fiskebyggnad och andra hälften lemnas öppen såsom kungsådra, utan att, såsom rätteligen bort ske, någonstädes blifvit föreskrifvet att något visst afstånd längs vattendraget borde finnas emellan de olika fiskebyggnader, som från olika stränder af en elf finge utsträckas till densammas midt; — att en följd häraf vore att, när båda stränderna hade hvar sin egare, en hvar af dem kunde, när de i 13 § förutsatta lokala förhållanden sådant betingade, från hvar sin sida utsträcka en fiskebyggnad till midten af vattendraget och derjemte placera desamme så nära ofvan och nedan hvarandra att i det närmaste, med hänsyn till fiskens framkomst, samma verkan uppstode, som om hela vattendraget vore stängdt; — samt att af hvad sålunda anfördt blifvit framginge, att nu gällande bestämmelser i fråga om kungsådra vore alltför ofullständiga och obestämda, för att desamma skulle kunna sägas motsvara det behof af en lagstiftning i detta hänseende, som omsorgen om fiskeriernas

framtid och fiskevattensegarnes af hvarandra sins emellan beroende rätt kräfde.

Utskottet, som tagit i öfvervägande hvad i ämnet förekommit, har dervid funnit dels lika med motionären att ifrågavarande stadganden rörande kungsådras rätta läge i vattendrag, der den af ålder varit, icke motsäga hvarandra och dels att vid jämförelse emellan dem och den i sista punkten af fiskeristadgans 11 § förekommande bestämmelse, att jemväl der ström eller å i hafvet eller i insjö utfaller eller från större vattendrag vidtager, sådan öppning skall lemnas att fiskens gång i *djupaste* ådran ej hindras, skulle kunna slutas, att berörda stadganden äro liktydiga, ehuru på olika sätt uttryckta. Denna uppfattning synes ock vinna stöd af ofvannämnda, utaf motionären företedda dom, hvarigenom blifvit bestämdt, att kungsådra skulle framgå der vattnet hade sådant djup att all fisk kunde framkomma och hvilket djup, enligt hvad domen jemväl innehåller, på grund af en utaf landtmätare å stället verkställd undersökning, ansetts vara i den särskildt utmärkta tredjedel midt i vattnet, der detta antagligen ock varit djupast. Fiskeriintendentens yttrande och deri uttalade enskilda åsigter afse väsendtligen, att en fullständigare lagstifning borde åstadkommas och andra uppgifna åtgärder vidtagas i fråga om kungsådra och strandegares rätt att i vattendrag anbringa stängsel m. m. i ändamål "att vederbörligen betrygga fiskets bestånd och derjemte behörigen tillgodose de skiljda strandegarnes skäliga anspråk på rätt att taga afkastning af sitt fiskevatten." Vid sådant förhållande och då Utskottet anser någon anledning icke förefinnas till den af motionären föreslagna åtgärd, hemställer Utskottet vördsamt,

att ifrågavarande motion må af Riksdagen lemnas utan afseende.

Stockholm den 18 April 1874.

På Utskottets vägnar:

C. V. Carlson.

Reservation

af Herr *J. Ru'berg*: "I afseende å motiveringen har jag varit af skiljaktig mening, i det jag ansett, dels att det uti den åberopade domen förekommande uttryck "en tredjedel midt i vattnet, räknadt från strand der stadigt

djup af en famn vidtoge, borde till kungsådra lemnas öppen och endast återstoden med fiskebyggnader öfverstängas" bör förstås sålunda att uttrycket "midt i vattnet" afser hvad som ligger emellan sex fots djup vid ena stranden till sex fots djup vid den andra, deraf en tredjedel bör lemnas öppen såsom kungsådra, dels att jag ej inom Utskottet eller tillförene vunnit kännedom om något stadgande i lag eller författning, som ålägger strandfiskeinnehafvare, för så vidt han eger begge stränderna, att såsom kungsådra lemna öppen särskildt bestämd tredjedel af kungsådra eller sådant vattendjup, der all fisk uppstiga kan, dels ock att jag anser det af fiskeri-intendenten meddelade yttrande för mig utgöra anledning till den öfvertygelse att en fullständigare förändring i hit hörande lagbestämmelser är af behovet påkallad, men att detta mål ej torde kunna ernås på grund af min i frågan väckta motion om en underdånig skrifvelse i antydd riktning, hvilken möjligen, om den af Riksdagen beslötes, kunde verka till något förtydligande — men icke till den förändring och förbättring af lag och fiskeristadga, som torde vara tidsenlig både med afseende å fiskerinäringens och andra industrigrenars intresse. Den hittills rådande och genom fiskeri-intendentens yttrande ådagalagda olikheten i bestämmelser och tillämpning af stadganden om kungsådra och den deraf beroende olikheten i fiskerätt till och med för strandegare vid samma vattendrag kan icke förenas med folkmedvetandet om hvad som är rättvist och kommer — så länge olikheten kvarstår — att hos flertalet af strandegare motverka sträfvandet för fiskeriernas tillbörliga ordnande samt den allmänna och enskilda fördel, som derpå kan grundas. I den förhoppning att frågan skall vinna en tidsenlig och allmännyttig lösning genom en motion af vidsträcktare omfattning än den af mig väckta, finner jag mig ej föranlåten att motsätta mig det slut, hvartill Utskottet kommit."